

סוף זמן קרי"ש

עש"ק יתרו
8:55

עש"ק משפטים 8:50

מאן דלא קרי קרי'ש בענתיה
בגדיו הוא כל ההוא יומא
הדריק בלוק סוד'.

בי"ה

מבני עיינות התאחדותנו

י"ל ע"י: התאחדות אברכים דקה"ל ימב לב דסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שיעור השבוע

חברת יסודי התורה

פרשת יתרו

מס' שבועות כט: עד לא:

פרשת יתרו

מס' שבועות לב: עד לד.

תנ"א וא מן ליעם רב"י נחור"א
(ואו דא אפ"ק לטב"קמ"ק אן ארבעת דרש"י)
מזכ"ר רבינו שליט"א בסיום סם קודשין

י"ט שבט תשס"ט

יתרו

שנה י"א גליון י"ז (תנ"ד)

הכנה בלילה לקראת היום

היו נכונים לשלש הימים, הוסיף משה יום אחד, והטעם מדוע הוסיף משה על יום ששי ודרש מה מחר לילו עמו אף היום לילו עמו כנ"ל, יש להסביר על פי מה שפ"י הרה"ק הר"ר מאיר מפרעמישלאן וללה"ה בדברי הרמ"א ז"ל יש א"ר שמתחילין לדבר בימי השכמת הבוקר, וכתב באמצע דבריו ובשכבו על משכבו ידע לפני מי הוא שוכב, ומיד כשיעור משנתו יקום ברווחת לעבודת בוראו יתברך ויתעלה ע"כ. ולכאורה יש לחבין דכאן המדובר מימי השכמה ולא מסדר השכיבה שמקומה הוא לחלץ בסוף ח"א, ולמה כתב כאן א"ר יתנהג אדם בשכבו על מנתו, ופ"י הרה"ק הג"ל דלהורות בא דכדי שיוכל לקום ברויזות בבוקר לעבודת הבורא אחר השינה, יש צורך לעשות הכנה בשכבו על משכבו שאו יתן אל לבו וידע לפני מי הוא שוכב, ואו יוכלו לקום בבוקר לעבודת השי"ת, משא"כ מי שאין לו הכנה בשכבו בלילה אינו יכול לקום בבוקר לעבודת השי"ת, נמצא שלענין השכמת הבוקר שיהיה עבודתו בשלימות צריך להתחיל ולעשות הכנה בלילה הקודמת בשכבו על משכבו, על כן כתב הרמ"א ז"ל כאן דין זה דשיכבה כי יש בו צורך להשכמה עב"ד הקדושים. ובהו יובן מה רצה מרע"ה שיהיה ישראל הכנה לקבלת התורה ג' ימים שלימים ולילן עמהם, כי אם אין לאדם הכנה בלילה שלפני היום אי אפשר שיהיה אצלו עבודת היום בשלימות, וכיון שהקב"ה אמר להם היו נכונים לשלש ימים, הגם שלא אמר לו כלל לילות הבין משה מדעתו שצריך להיות ימים שלימים עם הלילות, ועל כן הוסיף יום אחד מדעתו דייקא דעתו הק', שגם רצון השי"ת היה כן שיהיה ג' ימים שלימים.

הכל תלוי באתערותא דלתתא

כה תאמר לבית יעקב כו', נראה דבא לרמז בזה דהנה איתא בזה"ק (ח"ב דף עט:) ובספרים הקדושים דהכל תלוי באתערותא דלתתא, ובהא לטור מסייעים לו, והנה בבואם אל הר סיני היה אתערותא דלתתא, כי יוחן ישראל פירש רש"י ז"ל כאיש אחד בלב אחד, ועשו הם הכנה לפי מדריגתם, ומשה עלה אל האלהים והיינו שהוא הכין עצמו בהכנה היותר גדולה מכל ישראל, ועלה אל האלהים ובאתערותא דלתתא איתער מלעילא, ויקרא אליו ה' מן ההר פירש שקרא אליו השם המיוחד שם הרה"ק ברון הוא שהורא מדריגה גבוה, יותר ממה שהכין את עצמו כי יותר מה שהעלה רצה לניקו כ"ר (פסחים ק"ב) לאמר כה תאמר, פירוש שה' אמר לו לאמר אל בני ישראל כה פירש כמו שאתה עשית והכנת את עצמך בהכנה רבה ונגד זה בא אתערותא דלעילא כפלי כפלים עד אין שיעור ותכלית, ממה שהיה אתערותא דלתתא, כן תאמר לישראל שגם המה יעשו כן תמיד, ואו באתערותא דלתתא יתעורר מלמעלה, ויבא מלמעלה השפעת טובות ורחמים גדולים אמך.

מאור ומש

קיום המצות בחשק והתלהבות

וישמע יתרו כהן מדין חותן משה. ברש"י מה שמועה שמע ובה קריעת י"ס ומלחמת העמלק ע"כ, איתא בחו"ה בחסיד שראה אחד עברי עבירה בחשק ובהתלהבות וטרח עליה טרחא מרובה ולמד ממנו אותו חסיד לעבוד את ה' ביראה ובהאבה על דרך זה כמו שטרח ועשה אותו האיש כדי לעבור עבירה, (ובוה יש לפרש מה שאמר דהמעה' [נתהלים קי"ט צ"ח מאויבי תחכמי מנותן, פי' מאויבי המה המורדים והמומרים כמו שאמר דהעה' [שם קל"ט כ"ב] לאויבים היו לו, מהם תחכמי מנותן, אחכום בנצותיך לעשותם ולקיימם על אופן היותר מועיל, כי לעולם היא לי המצוה, וא"כ ק"ו אם להנאה מועטת אשר בן שעה היתה וכן שעה עוברת יחויק במעוה ובכחו לעשותו, מכשי"כ מצוה שהיא לו לעולם, ואיתא במדרש כי עמלק בא מרחוק ארבע מאות פרסה להלחם בישראל ויתרו למד ממנו ק"ו לעשות מצות תשובה מאופן המועיל יותר וכמה יטריח הוא לבוא לבני"י לראות בעמדם ומצבם. ובהו יש לפרש המכילתא מה שמועה שמע ובה מלחמת עמלק ולמד ממנו ק"ו לילך מביתו אל המדבר לבני"י.

תורת משה חתם סופר

קריאת מתן תורה מביא רפואה

כל שבת הוא שרש כל הישועות וכל הרפואות ובפרט בשי"ק זה שאנו קורין בפנינו את דברי המתן תורה שאו ה"י רפואה, כדאי' במד' הובא ברש"י ז"ל מלמד שנתרפאו כולם, ובוודאי בעת שאנו קורין את דברי תורה אלו אנו ממשכינים עצם הישועה ורפואה שהי' או בשעת מתן תורה, כי קריית ישראל בתורה אינו כסיפור מעשה ח"ו, רק שאנו עוסקים בעסק ההוא בעצמו שהי' או לכן גם ההשפעה שהי' בשעת מ"ת נשפע גם כן בעת קריית המ"ת, כי המה חיים וקיימים לעד ולעולמי עולמים.

אמרי אמת

אוצר הגנוז

המצוה של ללמד תורה לאחרים

וישב משה לשפוט את העם, והבאנו כאן ליקוטים בענין גדול הזכות ללמד תורה לאחרים, וז"ל המאיר: ה'לומד לאחרים וההשפעה לזולתו הוא תכלית השלימות, וכל שאינו זוכה ללמד לא השלים לנפשו חקה כמש (פסחים 10) אחות לנו קטנה ושדים אין לה זו עילם שיכתה ללמוד ולא וכתה ללמד, והזוכה לכך אשריו ואשרי חלקו.

ובספר המספיק לעובדי ד' כתב: והנדיבות המהוללת אינה רק בממון ומקנת כסף בלבד אלא גם בכוח השפעתו והכמות ואמנתו של אדם. ונדיבות השפעתו היא, שיהא האדם מייטיב ממה שתננה ה' יתעלה למי שצריך לטובתו, כמו שראינו בספרי הנביאים במאמר אלישע (מלכים ב', ד' 17) "היש לדבר לך אל המלך או אל שר הצבא". ונדיבות התכמות היא שיהא מלמד את החכמה למי ששואף אליה וראוי ללמוד מה שמלמדו, כמו שבארנו לנו בעלי המסורת (ספרי דברים פרק 1 ז) בביאור "ושיננתם לבניך אלו תלמידיך", ואמרו (דרים ל"ג) בביאור הפסוק "ראה למדתי אתכם" וכו', מה אני למדתי בחנם אף אתם למדתם ממני בחנם, אף כשתלמדו לדורות בחנם.

וכן בארחות צדיקים כתב: וביותר צריך להיות נדיב בחכמת תורתו, ללמד לכל אדם דעת ולהמשיך את לבם לשמים, וזהו הנדיבות הגדולה שבכל מיני הנדיבות המתנתת לאדם להביאו לחיי העולם הבא. וזע על כל רעות האם הוא כילי בחכמות ובספריו, כיון שהוא אינו חסר בזה מאומה, כי החכמה דומה לאש שאינו חסר אם מדליקים ממנו נרות או אש אחרת וכו'. ע"כ.

וידועים ז"ל (בקה"ק לפרשת חתם יוד): ודבר זה הוא מוסר השכל להשלים, אם אמר יאמר העבד העברי חשקה נפשי בה' וחסן אני להתקרב אליו, ואך אעשה זאת למעט בלימודי מושכלות שלימות נפשי כדי להשלים נפש תב"י. התשובה אליו דברי חז"ל (פסות 1) הרבה למדתי מרבתי ויותר מחברי ומתלמידי יותר מכולם, היפלא מה' דבר למלאות לך שלימות נפשך מה שחסרת לכבוד שמת אתה עשה את אשר ציווך לעשות ללמד דעת את העם, וה' יעשה את שלו, עשה רצונו כרצונו, והוא יעשה רצונו כרצונו למלאות נפשך מדיעת השלימות, ויספיק לך זמן המועט להשיג השגות רבות ונשגות עוד יותר מכדי יוכלת שכלך. ועל זה וכי"ב אמרו חז"ל (ב"ב 1) א"פ שניטלה הנבואה מן הנביאים מן החכמים לא ניטלה, כונתם כי סוד ה' לראוי לגלות להם מפניו ספני תורתו כרצונו, וחספם ותשוקתם אליה, אל ה' ויאר לנו דברים גבוהים ורצים אף מה שלא יגיע אלינו לפי קוצר שכלנו. עכ"ל.

גם מי שחסרים לו חקים גדולים בידיעת התורה יש לו את המצוה ללמד לאחרים ממה שכבר למד, דעיין תמורה (דף טו) רש ואיש תחכים נפגשו מאיר עיני שניהם ה' בשעה שהתלמד הולך אצל רבו ואל למדני תורה אם מלמדו מאיר עיני שניהם ה', ואם לאו וכו' מי שעשאו חכם ליה עושהו טפס וכו', ועיש ברש"י איש תכנים בינוני שיועד שני סדרים או שלשה שמוסמך בינוני, מאיר עיני שניהם שאף הרב צריך עדיין לימוד ומלמדו הקב"ה עכ"ל, ועי' בגרי"א (יד' ז'ה ס"ק ה) שציון להניל על מש"כ שם המתבאר דמצוה על כל חכם מישראל ללמד לתלמידים, ועי' גם בספר חסידים תתראי ז"ל הולך לארץ מרחקים למקום תורה ויבדו כסף כנגד שיוכל ללמוד ב' סדרים ילמד תחלה מה שנוהגים ללמוד תמיד ויכול ללמד לאחרים עכ"ל, הרי דגשגש מי שעדיין לא למד ששת הסדרים צריך ללמד לאחרים דאי לאו הכי לשם מה מקדים ב' סדרים הנלמדים.

(המשך בעמוד ד)

ברך משה

נולד בעיר נייטרא ביום כ"ט לחודש שבט תרכ"ה, ובגיל הבר מצוה נסע לחוסט לשיבתו הגדולה של הגה"ק המהר"ם שיק זצ"ל, ותשע חודשים למד שם עד לפטירת רבו – ומשם עבר לעיר מאטערסדארף ללמוד אצל הגה"ק החתן סופר זצ"ל – ומשם נסע לסיגעט ללמוד אצל מרן הקדושת יו"ט זצ"ל.

בא ברית הנישואין בשנת תרמ"ט ולקח את בת הרה"ח ר' נפתלי צבי קראוס ז"ל ראה"ק דאהעל.

בשנת תר"ב נתקבל לרב במאונגדארף וכיהן שם עד שנת תרע"ו שאז נתקבל לאב"ד בעיר קראליב ובשנת תרפ"ד עזב את העיר קראליב ועלה לכהן פאר בעיר קאשוו ושימש שם את נשיאותו ברמה עד יום פטירתו, ועל שם העיר הזאת נתפרסם שמו בקרב ישראל.

חיבר כ"ג ספרים על פי א"ב ומהם אשר נדפס: אבות על בני – חלק לעוה"ב על פרקי אבות – להיות הבקר – גבעת שאול, וכהיום תמצאון על התורה – דבר המלוכה – הבה תמים על ר"ה ויש"ש ויה"כ – משמרת אלעזר על המועדים – שאול שאל על שו"ע יו"ד – ליבא בעי על סוגיות השי"ס – שו"ת ושאול שאול על ד' חלקי שו"ע. נסתלק ביום כ"ו שבט שנת ת"ש ומנו"כ בעירו קאשוו.

גדולתו בתורה

יגע ולעי באורייתא כל ימיו עד זיבולא בתרייתא יומם ולילה, והי' מרבה בתעניתים, כבר מימי בחרותו הי' מתנהג כן עד שנתו האחרונת ממש שאז הפסיק על ידי הפצרת מקורביו, הוא התחיל להתענות עם באו לשיבתו של החתן סופר, היה אומר, "הימים עצמתי במשך ארבע השנים במאטערסדארף היו הרבה יותר מהימים בהם אכלתי", הי' צם - כפי שסיפר בעצמו - רוב פעמים ממוצא"ש עד יום שלישי בערב, ואח"כ המשיך עד ליל ש"ק, לילה ראשונה אחר הצום ולילה השני כמעט ולא הרגשתי התענית כי הייתי רגיל לזה, ביום שלישי בערב הי' כבר קשה לישן בלילה אפילו הקצת שהייתי שינים, מיום רביעי ואילך הי' כבר קשה אפילו לשב ליד השולחן, לישן הי' בלתי אפשרי עמדי כל שלושת הימים ליד עמוד, ולמדנו בלי הפסקה בקול, לא היינו מדברים כלום לא יוצאים מבית המדרש אפילו לרגע, בעמידה חטפנו מפעם לפעם שינה של רגע, שא"א בלעדי זה כמאמרם ז"ל "שבועה שלא אישן וכי", "התלמודים של הימים והשנים הללו ששארנו לנו והחזיקו אותנו לכל ימינו", עוד סיפר שכשהי' רב במג"ד והקהילה לא היתה גדולה, וכידוע לא רצה לקבל שום מתנות חוץ ממשכורתו הדלה, והי' ביתו רעבים לחם, עכ"ז האוכל הדל שאכלתי פעם אחת ביום החזיק את גופי והייתי בריא וחזק, עד שישבתי שמונה עשרה ועשרים שעות במעט לעת ולמדתי תורה בכל כוחי, לא הרגשתי רע, לא הרגשתי קור בלילות החורף עת ישבתי כל הלילה, והעכברים הסתובבו שם וכרסמו את המנעלים שלי ולא הרגשתי כלום. ופוק חזי מה דמסהיד עליו גברא רבה הרידב"ז מצפת בהסכמתו על ספרו שאול שאל זו"ל: "ראיתי שהוא ספר ישר מאד חריף ובקי ובעל שכל ישר, ומסוגל וכוון להורות ממנו הוראה לשראק, לכל חדרי לבבי מלאים שמחה בראותי כי עוד לא אלמן ישראל, עוד גאווני עולם בדור הזה" ע"כ.

בענין לימוד בבוקר לפני התפילה

סיפר הגה"צ ר' שלוי משה אונגאר זצ"ל אב"ד נייטרא בארה"ב בן הגה"ק ר' שמואל דוד זצוק"ל אב"ד נייטרא, שדרכו של הגרי"ש הי' לבוא בכל שנה לעיר מולדתו בנייטרא לקברי אבותיו, קרה פעם שהגיע לעיר בשעה חמש לפנות בוקר, וחיפש בית מדרש שיוכל ליכנס ולא מצא שום בית מדרש פתוח, והתבטא ואמר שבעיר שאין יהודים יושבים ולומדים לפנות בוקר אסור ליכנס, ומני אז הפסיק לבוא לקברי אבותיו, וזה הי' לפני בואו של הגרש"ד לכהן ברבנות עיר נייטרא, אח"כ ביקר שוב בנייטרא כשכבר כיהן הגרש"ד

היקולא דצדיקיא

הגה"ק ר' שאול בראך זצ"ל אב"ד קאשוו
כ"ו שבט ת"ש

בנייטרא, וגם הגיע בשעה מוקדמת, ונכנס לביהמ"ד ומצא שהי' מלא עם בחורים, והתבטא ואמר בשמחה כעת כבר מותר לבוא לנייטרא, ומאו התחיל בחזרה לבוא בכל שנה על קברי אבותיו וכנ"ל.

הי' שותה בבוקר לפני התפילה קאווע עם חלב וצוקער, והי' אומר שהקפידא לא לשתות לפני התפילה אינו חל על לומדי תורה שהם נעורים בלילה ולומדים עד התפילה.

לוחם מלחמת ד'

אחד מהדברים הידועים והמפורסמים בעולם שהי' קטאי גדול והלוחם האמץ ללא חת בעד כל קדשי התורה ועם ישראל, לא הי' מוכן לשום וויתור או פשרה, אם הי' מדובר מאיזה שהוא שינויים קלים בדין, במסורה, ובמנהג ישראל המקובל מדור דור, לא התפעל מבקשות, מחניפות, צעקות, מכות, מאסרים, הי' לו מסירות נפש ממש בשעה שרצה מי שהוא להטות מדרך הישר מדרך האמת, שרביה"ק ז"ע מעיד עליו שהוא הגבר הוקם על עולה של תורה, והוא העמוד הימיני במדינות אלו בדור הזה ועומד לנס עמו ללחום מלחמת ה' בעד תורתו אשר אין לו דוגמתו עכ"ל,

בראש וראשונה לחם בעז ובתעצומות נגד כת "הנעאלאגין" שבמדינת אונגארין, וכל מקום כהונתו דרש ונתבע בכוחו הגדול שקהילתו נתנהג אך ורק עפ"י תקנת היראים "היאורטודאקסין" שהתבלו מהנעאלאגין, כמו"כ הי' ראש המדברים בכל האסיפות שהתקיימו לטובת חיזוק הדת, סיפר הגה"צ ר"צ בערנפעלד זצ"ל כי היה עד לאסיפה לחיזוק הדת שהתקיימה בעיר פרעשבורג, וראה איך שהגר"ש בבואו לאולם האסיפה שם ידיו על המזוזה ותפילה קצרה בפיו אשר נאמרה בהתלהבות אש קודש: יהי' מלפניך שהאסיפה הזאת תהיה לשם שמים, ותהי' נחת רוח לפניך, אבינו שבשמים, ולכבוד התורה, ושכינתא קדישא.

גם אחרי תום מלחמת העולם הראשונה בשנת תרע"ח, שכידוע הרבה קהילות שהשתייכו להנהגת הקהילות האורט' שבאונגארין עברו למדינת רומני, שממשלתם טרם הכירה את הנהגה של הקהלות האורט' שנתוספו כעת אל מדינתם, בשנת תרפ"ב נקראה אסיפת כל הרבנים ומנהיגי הקהלות לבוקארשט עיר הבירה של רומני, כדי לאשר את תקנות האורט', והנה באסיפה זו נתחברו גם מנהיגי חברות הציונית שמצאו דרכם אל הממשלה, ועי"י השתדלותם הוזמן אל האסיפה גם של החינוך של המדינה, והם רצו להפוך הקערה על פיה ולמסור הנהלת האורט' בידי אנשים חדשים ומתחדשים, והסכנה הי' גדולה, גם כאן עמד במלוא עוזו כנבור חיל בלי פחד ומורא ובמסירות נפש, והציל את היהדות החרדית במדינה זו, היתה זאת אחרי כמה שעות של משא ומתן בענין, עמד אחד מהרע-בנים והתחיל להסביר לבאי האסיפה שעם הזמנים החדשים הגיע העת להוסיף אל הנהלת האורט' אנשים חדשים עשירים וכדו, ר"ש קם ממקומו עלה אל הבימה בלי לבקש רשות, והפסיק את הנואם באמצע, ובקול ארי צעק כשפניו מופנות אל השר: "יע' לך אדוני השר אנחנו היהודים... שקבלנו תורתנו הק'... לפני ד"א שנה, כאלפים שנים אנו מתגוללים בכל קצות בעולם, במשך כל ימי גלותינו מסרו אבותינו את

נפשם בשביל קיום תורתנו, ולא רצו לשתות בה אף אות אחד, רבות מבני עמנו נהרגו בכל מיני מיתות משונות עבור זה, גם אנחנו פה היום כולנו חיים, מוכנים למסור נפשינו עבור קיום הקהלות שלנו כפי שקיבלנו מאבותינו מבלי לשתות כלל, ידוע להוי לכבוד השר, שעם ישראל הראשון בין העמים, שהי' תמיד נאמן למדינה שנמצאים בגלותם וגם נצטוו בתורתנו על זה, אבל כל זה אפשר כשהמדינה נותנת לנו האפשרות לחיות עפ"י תורתנו, אבל ברגע שהמדינה תחוקק דינים שעל ידיהם תרצה לבטל ולהפריע לנו בענינים הנוגעים לדת ישראל, אנו פורקים עול הממשלה מעלינו, ונלחם נגדם בכל כוחנו עד מסירת נפש, בעיני דת ודיני תורה אנו כופים אך ורק לגדולי רבנינו ומורינו וכפי שהם יפסקו לנו כן נעשה, ופסקיהם של רבנינו יכולים להיות רק עפ"י השו"ע והתורה שקבלנו בהר סיני, בקשתי לכן מכבוד השר המרומם, לקחת דברינו אלו אל לבו, ולאפשר לאסיפה זו לנהל עניני כפי שדעת הרבנים ומנהיגי הקהלות שנתאספו היום פה", כל הנוכחים כמעט ועצרה נשמתם בשמעם דברים אלו, ופחד גדול אחז את כל הרבנים הנמצאים שם, אולם נשתנה המצב מיד כשהשר עמד על רגליו ואמר בקול רם שהאסיפה תמשיך לנהל דיוני ותקבל החלטותי כפי רצון הנאספים וברוח הדברים של כבוד הרב מקראלי.

עם תום האסיפה חזר ר"ש לביתו מבוקרסט לקראלי והגיע לביתו קרוב לצאת הלילה וישב ללמוד, אחרי ב' שעות שמע קול דפיקות על חלון חדרו, וכשגשג לחלון השתומם לראות שהגה"ק מנאסוד ז"ע הגיע אל ביתו ותמה הר"ש מה לכ"כ כיכ מאוחר בלילה, אמר לו הרב מנאסוד: אחרי שכבודו הצליח להציל היהדות החרדית ע"י אומרו החוצב להבות אש, יראתי שמא יכשל ח"ו בעון מחשבת התנשאות, ע"כ באתי להגיד למעב"ת שאל לו לחשוב מחשבות כאלו, כי כ"כ בכלל לא דיבר באסיפה זו, רק כל דיבור שיצא מפיו היתה שכינה מדברת מתוך גרונו, וראי' לדבר אנו ניסה כ"כ לחזור ולהגיד שנית ואז יראה שאינו יכול. ומאותו יום והלאה הונהג עניני האורט' ברומני עפ"י דעת גדולי רבני - זמן קצר אחרי האסיפה הזאת ניסו עוד כמה פעמים להתערב אצל הממשלה לעורר שוב את הענין, מובן שהי' באותו העת נשקפת סכנה לחייו, אבל לא עלתה בידם. פי"א הי' לפני פסח כשהיתה נשקפת סכנה לחייו, שאלו אותו מה הוא חושב לעשות מכיון שימי פסח מתקרב ובא, אמר: "שהוא כבר הכין לעצמו חבילה מצות, יין, ובושר צלי שיכול להתקיים כמה ימים, הכל מוכן אצלו לידו והננו מוכן ללכת בשמחה בשריה ובזמר לבית הסוהר". כמו"כ לחם נגד כתי הציונות ולשונם הטמא, גם עמד נגד התיסדות אגודת ישראל כידוע, ולך נא וראה מה שכתב בהקדמת ספרו אבות על בנים באורך.

בצל תומך

ראשית התחממותו בכבשונה של החסידות, הי' בעודו נער בשנתו הי"ג לימי חייו, אשר אז למד אצל המהר"ם שיי"ק ז"ע, וברשותו ובברכתו נסע לראשונה ביום י"ג מדות לעיר סיגעט, להתחמם תחת אורו ולטעם מנועם זיוו של הגה"ק מרן הייטב לב ז"ע, וזכה אז לראות את עבודתו הק' לילה ויום ברציפות מאמצע הלילה ועד לשעות המאוחרות של היום שעמד הייט"ל לפני התיבה בתפילה ותחנונים סליחות ופיוטים, וכל ימי חייו נשאר הרושם הגדול שעשה עליו הדרשה ההוא, ובכל עת מצוא סיפר באורך מה שראה באותו הלילה והיום, עד שהתבטא ואמר, שמדורשה למד לכל ימי חייו לדעת איך לדרוש, [וכידוע שהי' נואם בחסד עליון ורבים השיב מעון בדרשותיו, עד שגדולי הדור הפליאו את כוחו הגדול בזה], ולא בחנם אמר לו רבו המהר"ם שיק, כשנפד ממנו עת נוסעו לסיגעט, בזה הלשון: סע בני, סע, אתה תלמוד שם הרבה מאוד לכל ימי חיך.

(המשך בעמוד ד)

